

מלוך יקדין ויהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הֵיאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִזְרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

עומק הענין של לדון לכף זכות

שבבני ישראל לא דבר ריק הוא ובשעה שהאדם מלמד זכות ומדבר טוב על חבירו בעולם הזה הוא פועל ומעורר מליצת יושר על אותו אדם גם בעולם העליון ומצילו מדרת שחת.

הוכחה לדבר אפשר למצוא במה שאמרו חז"ל (קה"ר פ"ב): 'שבשעה שאדם נפטר מן העולם הקב"ה אומר למלאכי השרת ראו מה הבריות אומרות עליו כשר היה, ירא שמים היה פלוני זה', הרי שלפי מה שהבריות מדברים על האדם אחר מיטתו אם לטוב ואם למוטב כן גוזר השי"ת את דינו במרום.

בספר **תפארת שלמה** המליץ על כך את לשון חז"ל (סנהדרין סה.) 'עקימת שפתיו הוי מעשה', ויסוד לדבר מצא בדברי הגמרא (חגיגה טו): 'אשכחיה רבה בר שילא לאליהו, א"ל מאי קא עביד הקב"ה, א"ל קאמר שמעתא מפומייהו דכולהו רבנן ומפומיה דר"מ לא קאמר, א"ל אמאי משום דקא גמר שמעתא מפומיה דאחר, א"ל אמאי ר"מ רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק, א"ל השתא קאמר מאיר בני אומר'. הרי שדיבורו של האדם עושה רושם למעלה שהרי מיד כאשר רבה בר שילא המליץ טוב על רבי מאיר אמר השי"ת דבר בשמו.

הוכחה הלכתית מצא לכך התפארת שלמה בחידושו של **רבי יהונתן אייבשיץ** זלה"ה בספרו **תומים** שעל חו"מ (ס"ו פז ס"ק כז) שם מבואר שאף מי שיודע בעצמו שעבר עבירה מכל מקום כשר הוא לעדות כלפי שמיא כל עוד שלא העידו עליו ופסלוהו בבית דין. וכעין זה הביא **הש"ך** (חו"מ ס"ו לא) שהסתפקו חכמי קהילת בריסק בדין שני עדים שהכחישו זה את זה אם מותרים שניהם יחד להעיד בעדות אחרת, שאעפ"י שאחד מהם יודע בודאי כי שקר ענה באחיו מכל מקום לא נפסל בבית דין. הרי לנו גודל מעלת דיבורו של האיש הישראלי שבשמים נקבע דינו של אדם על פי דיבורו ושפיטתו את חבירו לזכות או לחובה.

היודע כל תעלומות, ובודאי יודע השי"ת האמת למה התכוון האדם במעשיו, וא"כ מה תועלת יש בלדון לכף זכות, וכי יכול האדם בדיבורו לשנות מן האמת ולזכות את האדם בדינו?

בספה"ק הסיקו מדברי המשנה שאכן פעמים יש כח לאדם בדיבורו להמליץ טוב כלפי מעלה על יהודי אחר, כי כח הדיבור

בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עִמִּיתְךָ (יט, טו). וברש"י הו"ד
את חבירך לכף זכות.

'לדון לכף זכות' - הוא ציווי שיש לעמוד על טיבו. יסוד הענין הוא במשנה באבות (פ"א מ"ו): 'היושע בן פרחיה אומר, עשה לך רב, וקנה לך חבר, והווי דן את כל האדם לכף זכות'. ולכאורה הענין תמוה, הרי כל מעשיו ומחשבותיו של אדם גלויים לפני השי"ת

מִלְתָּא דְפְלִיאָה

כל ישראל מובטחים לבוא אל הקדושה

דְּבַר אֵל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמְרַת אֱלֹהִים קְדוֹשִׁים תְּהִי כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' וְגו' (יט, ב).

והנה **קדושים תהיו** הוא גם לשון ברכה שנבוא אל הקדושה, ומי שמכין עצמו לקדושה בודאי תתקיים בו הברכה, וראה **באגרא דכלה** (קדושים ד"ה דבר) שברכותיו של משה רבינו יש בהם כח להתקיים, וציוה הקב"ה למשה רבינו שיברך את ישראל בפיו ויאמר להם 'קדושים תהיו', ובכח ברכתו יצא הדבר אל הפועל ויזכו לבוא אל הקדושה.

מובטחים ישראל לבוא אל הקדושה

ואכן לכל ישראל יש חלק ושייכות אל הקדושה, ואף זה נכלל באמרת אלוה צרופה **קדושים תהיו**, ולא נאמר 'קדושים היו' אלא 'תהיו', ואין זה לשון ציווי אלא לשון עתיד, ומובטחים אנו לבוא אל הקדושה בכח התורה כדברי **הזהר הקדוש** (קדושים פ): 'קדושים תהיו' תהיו ודאי. וכן אמר היהודי הקדוש ע"ה שלושה שותפין באדם, הקב"ה ואביו ואמו, ומצד חלקו של הקב"ה בודאי מוכנים אנו אל הקדושה, וזהו שאמר הכתוב **קדושים תהיו כי קדוש אני**, ומצד שאני קדוש מתייחסת הקדושה גם אל האדם.

שכן בני ישראל מלאים בפנימיותם שמות קדושים, כמו שנרמז בפסוק (שמות א א) 'ואלה שמות בני ישראל', לומר ששמות הקודש מצויים בתוכם. ומשכך כפי גילוי הקדושה באדם כך זוכה להכין בקרבו מקום משכן להשראת השכינה, ולקיים בעצמו את המצוה 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (שם כה ח), שעל ידי קידוש רמ"ח האיברים בקיום המצוות זוכים ל'ושכנתי בתוכם' בתוך בני ישראל ממש. וע"י שאדם עושה ככל שביכולתו לקדש עצמו זוכה ומקבל סיוע וכוחות קדושה מלמעלה להתקדש עוד ועוד ללא גבול ומידה.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

משה רבינו נתן כח לכל ישראל להיות קדושים

יתברך ממצרים שהיינו משועבדים להם והבדילנו מהאומות, שהחיות והכח שיש בתוך כל איש ישראל הוא מה' יתברך, וזהו שכתוב 'אנכי ה' אלקיך' כו', מיוחד מלכל האומות וכו', אבל חיות כל איש ישראל היא חלק אלקי ממעל, וממילא בכוחנו להתקדש גם בעולם הזה. וכן כתוב בברכת משה רבינו לבני ישראל **וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים את בני ישראל**, וביארו צדיקים ע"ה, שזאת היא הברכה שבירך משה רבינו את ישראל - שיהיו 'איש האלקים' כמותו שיתעלו אף הם להיות קדושים ומזוככים כאיש האלקים הדבוק ביצרו בכל רגע ורגע.

'ברוכים תהיו', כך כביכול הקב"ה פונה אלינו ואומר לנו 'אני מברך אתכם שאתהיו קדושים'. וכן איתא בזוהר (קדושים פ:): ואורייתא קדושה אתקרי דכתיב 'כי קדוש אני ה'', ודא אורייתא דהיא שמא קדישא עלאה, ועל דא מאן דאשתדל בה אתדכי ולבתר אתקדש, דכתיב 'קדושים תהיו', 'קדושים היו' לא כתיב אלא 'תהיו', תהיו ודאי. וראה בשפת אמת (קדושים תרל"א ד"ה קדושים): 'קדושים תהיו', במדרש וזוהר הקדוש כי הוא הבטחה גם כן, כי איך יוכל בשר ודם להתקדש בקדושת ה' יתברך, אך 'כי קדוש אני ה' אלקיכם', פירוש, אחר שהוציאנו ה'

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' וגו' (י"ט, ב). שמעתי ממור"ר אבי ע"ה ביאור על הפסוק (ויקרא י"ט ב) 'קדושים תהיו', שלכאורה היה צריך לומר 'היו קדושים' שהרי זה ציווי. אך הוא הדבר שבאה תורה ללמדנו כי הקב"ה אומר שאתם תהיו קדושים בכל מקרה, דהיינו, לא רק ציווי מונח כאן, אלא הוראת העתיד שכך יהיה [כמו שכתב בעשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו (מאמר חיקור הדין ח"ד פ"ט) שלפיכך נאמרו מצוות התורה בלשון עתיד ולא בלשון צווי, כאילו אמרה התורה גלוי וידוע שכך יהיה שלא יעברו ישראל על מצוות התורה]. הרי זה כמו 'רבי' המברך את תלמידיו

קדושת ישראל מקל וחומר

שאמרו בגמרא (חולין ד:), שכל אדון כדומה לו, וכל שכן מלך מלכי המלכים שראויים להיות משרתיו קדושים. **ובשערי תשובה לרבינו יונה** (שער ג אות קנ"ח) מוסיף ללמדנו שהרי הדברים קל וחומר, ומה כלי השרת הגשמיים שעובדים בהם לפני השם יתברך בבית המקדש צריכים להיות קודש, על אחת כמה וכמה בני ישראל שהם עצמם נבחרו לעבוד את ה' בודאי צריכים להיות קדושים. ועתה עמוד והתבונן בגודל חיובנו לקדש את השם, כי עיקר מה שקידשנו השם יתברך בתורתו ובמצוותיו והבדילנו להיות לו לעם כדי לקדשו וליראה ממנו, ולכן ראוי להיות קדושים, ושים לבך להבין שהעניין מפורש בפסוק (להלן כב לב) 'ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל' אני ה' מקדשכם'. ונאמר (תהלים קיא ט) 'ציוה לעולם בריתי קדוש ונורא שמו', פירוש בעבור כי 'קדוש ונורא שמו', 'ציוה לעולם בריתי' וקדשנו במצוותיו לקדשו וליראה ממנו, על כן כתוב אחריו (שם פסוק י) 'ראשית חכמה יראת ה'' והדרך להגיע לכך, על ידי שנתקדש בקיום המצוות נחשב בהקדישנו את השם יתברך עם הקדושים העליונים שמקדישים ומעריצים אותו, כמו שנאמר (שם פ"ח) 'אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו'.

'אלה' פסל את הראשונים, כלומר שפוסל כל ענייני עולם הזה שנבראו בששת ימי בראשית, שלא לרדוף אחר התענוגים והבלי העולם, רק להקטין הכל בעיניו, כאשר האות ה"א של בהבראם היא קטנה, שבה נברא עולם הזה. ועל כך באו כפל השמות 'ה' אלקים', רצה לומר, מי שמתנהג כן ומקטין בעיניו ענייני עולם הזה ורק בתורת ה' חפצו, מהפך בזכותו מדת הדין למדת הרחמים, וזה מרומז 'ביום עשות ה' אלקים' רצה לומר שמשם אלקים שהוא מרומז לדין עושה שם הוי"ה שהוא שם החסד והרחמים על כנסת ישראל.

נאה לקדוש שיהיו משרתיו ומקדישיו קדושים

כשנתבונן בעיקר הדבר נמצא שלפי משפט האמת כך ראוי להיות, שמשרתיו של הקדוש ברוך הוא קדושים וטהורים כיון שהשם יתברך בעצמו קדוש וטהור, ולכך נצטוינו במצות **קדושים תהיו** ובצידה ניתן טעמה **כי קדוש אני ה' אלקיכם**, וכפירוש **רבינו יוסף בכור שור** (מבעלי התוספות) כי 'נאה לקדוש פאר מקדושים', שהרי אין מושל קדוש יכול לסבול סביביו משרתים אלא אם כן קדושים, כדכתיב (משלי כ"ב) 'מושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים', אמנם גם כן להיפך אם לדבר אמת אזי כל משרתיו צדיקים כמו

אות ה"א קטנה רמז להקטין ענייני עולם הזה והתענוגים

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (י"ט ב). עניין קדושת האדם נרמז בתורה הקדושה תיכף בבריאת מעשה בראשית, כמו שדקדק **במאור ושמש** בפסוק (בראשית ב ד) 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלקים' וגו' הטעם מדוע נכתב ה"א זעירא בתיבת 'בהבראם', וגם הטעם על כפל השמות 'ה' אלקים'. אך מבאר על פי מאמר חז"ל הידוע (מנחות כ"ט): 'כי ביה ה' צור עולמים' (ישעיה כו ד), עולם הבא נברא על ידי האות יו"ד ועולם הזה נברא על ידי האות ה"א, ואכן דרשו חז"ל (שם) 'בהבראם', בה' בראם, ויראה שעל כן האות ה"א קטנה, שיראה האדם להקטין אצלו ענייני העולם הזה והתענוגים. והוסיף לרמזו גם בדברי חז"ל (זוהר הקדמה ג: ב"ר י"ב ט) שדרשו 'בהבראם' 'באברהם', כי כמו אברהם שמאס בתענוגי עולם הזה ושם ליבו וחפצו רק להודיע אלהותו לכל באי עולם ולפרסם כי הוא לבדו ברא כל העולמות, כמו כן יתנהגו כל באי עולם.

הממעט בתענוגים זוכה להפוך מידת הדין לרחמים

ומבאר עוד שאולי לזה ירמוז מלת 'אלה תולדות', שכידוע כל מקום שנאמר

תכלית העבודה וההשגה היא הדביקות

על רגל אחת. דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה. אמר לו, **דעלך סני לחברך לא תעביד, זו היא כל התורה כולה**, ואידך פירושה הוא זיל גמור, ע"כ. בפשטות פירש רש"י בשני אופנים, האחד, כי הלכות בין אדם לחברו הינם רוב מצוות התורה. באופן נוסף מבאר, כי 'חברך' האמור כאן היינו הקב"ה הנקרא רע כנאמר (משלי כז י) 'רעך ורע אביך אל תעזוב', ומה ששנוי עליו אל תעשה.

המגיד הגדול רבי דב בער ממעזריטש ע"ה הוסיף וביאר עומק נוסף בדברי הלל הזקן (הובא בעבודת ישראל אבות פ"ג מ"י), כי יסוד כל התורה כולה היא להתחבר ולהידבק באלקים חיים, וזו צריכה שתהיה המחשבה לפני האדם בטרם יפעל כל מעשה קטן כגדול, האם הדבר יביאו להתחבר לקדוש ברוך הוא או שחלילה יביאו להיפך להיפרד מדביקותו. ואלו הם דברי הלל הזקן 'דעלך סני לחברך' - כל דבר השנוא והמפריע לך בדרכך להתחבר לקדוש ברוך הוא, 'לא תעביד' - אל תעשנו, ומכלל לאו אתה שומע הן, כי זאת יעשה האדם ויחיה נפשו, יעשה מעשים המביאים אותו לדביקות והתחברות. וזו תכלית המצוות שנצטוונו בהם כי 'מצוה' מלשון 'צוותא', שכאשר עושה הטוב בעיני ה' זוכה להתחבר ולהידבק בו עד שחש ומרגיש כי כל הפורש - מן החיים הוא פורש.

השגת הדביקות - בעולם הזה, בכל גיל ולכל אדם

דביקות עצומה זאת שייכת ומדברת לכל יהודי באשר הוא. ונבאר, כתב **הרב בעל הרי בשמים ע"ה** בסידורו, ישנם כאלו החושבים שהדביקות העליונה שייכת רק לצדיקים גדולים שזיככו עצמם בעבודה אחר עבודה, להם יאה לזכות לדביקות בצורה קרובה כל כך שאינה מיטשטשת בשום מצב, כפי שהבאנו את דברי האור החיים הקדוש. לעומתם יש שיאמרו, כי דביקות אינה עניין שניתן להשיגו בעודו בחיים בעולם הזה, ורק אחר שתצא נפשו בקדושה וטהרה אז יזכה לדביקות. וישנה קבוצה שלישית, הסוברת שאולי כן ניתן להשגה בעולם הזה אבל לאחר שמילא ימיו ושנותיו והגיע לשיבה אז יוכל לזכות לדביקות בה' יתברך.

מפני שהשם מקדשם. וזהו הכוונה 'ואתם הדבקים בה', שתהיו דבוקים בה' יתברך כמו האותיות הסמוכות לשם מלאחריו שהם מתקדשות כמוהו, ולפיכך כתוב 'בה' אלקיכם' כי רק בשם אלקים יש אותיות הדביקות בו לאחריו, אבל בשם ה' אין אותיות הדבקות לאחריו, ועל ידי דביקות זו תהיו חיים וקיימים לעולם, ולא תוכל שום אומה ולשון להרע לכם, ע"כ תורף דבריו הקדושים.

ואפשר לומר כי על כך נאמר (ויקרא יט ב) **'קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם'** ואמרו חז"ל 'קדושתו למעלה מקדושתם', שכך אומר הקב"ה לישראל, היו קדושים, שבתוכם קיימת קדושה נעלה כל כך שהרי אתם העם הנבחר דבקים בי, וכיון שאתם דבקים בי יש בכנס נגיעה בקדושתו הנשגבה למאוד שהיא 'קדושתו למעלה מקדושתכם', שאמנם אין לנו כל השגה בקדושה נוראה ועצומה זו, אך עם זאת כיון שאתם דבקים בי זוכים אתם להידבק בקדושה זו.

מהות הדביקות - שכל מעשיו יהיו רק עלו שיביאוהו לחיבור בה'

הדביקות הינה הדרגה הנכספת ותשוקת התשוקות של כל יהודי, עד שבמדרש דרשוהו (במדב"ר יז ו): משל לאחד מושלך לתוך המים הושיט הקברניט את החבל ואמר לו תפוש חבל זה בידך ואל תניחוו, שאם תניחוו אין לך חיים. אף כך אמר לו הקדוש ברוך הוא לישראל, כל זמן שאתם מדובקין במצות - 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום' וכו', אתם מקודשים ואימתכם מוטלת על העובדי כוכבים, פרשתם מן המצות נעשיתם מחוללים. כלומר, זהו דבר המקיף את חיינו עד שמבלעדי הדביקות אין לנו חיים. אם כן אחר שהתברר שאין זה מעלה ככל המידות אלא שורש החיים, צריך להבין מה היא אכן הדביקות.

מתורתנו נלמדנו בדברי הגמרא במסכת שבת (לא): שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו, גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו פי קדוש אני וגו' (יט, ב).

כתב רבינו משה חיים **לוצאטו ע"ה** בספרו הקדוש **מסילת ישרים** (פ"א): יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא, שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו. והנה מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכירתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא וכו'. וכשתסתכל בדבר תראה כי השלימות האמיתי הוא רק הדביקות בו יתברך, והוא מה שהיה דוד המלך אומר (תהלים עג כח) 'ואני קרבת אלקים לי טוב'. ואומר (שם כז ד) 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי וגו', כי רק זה הוא הטוב. וכל זולת זה שיחשבוהו בני האדם לטוב, אינו אלא הבל ושוא נתעה. אמנם לכשיזכה האדם לטובה הזאת, ראוי שיעמול ראשונה וישתדל ביגיעו לקנותה, והיינו שישתדל לידבק בו יתברך בכח מעשים שתולדתם זה הענין והם הם המצות.

הנה לנו כי יסוד ותכלית העבודה של כל איש מישראל היא להידבק באמצעות מעשיו לבורא יתברך שמו ויתעלה, וכל מגמת רצונותיו ומאווייו היא להגיע לדביקות זו. אשר על כן שומה עלינו לברר וללבן מהי דביקות זו, איה מקום עבודתה, וכיצד נוכל להגיע עדיה ולקנותה.

דביקות ישראל בקב"ה - דביקות שאינה נמחקת לעולם

לביאור הדבר עומדת תורתנו הקדושה ואומרת ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום. ובראשונה יש לדעת כי דביקות בה' יתברך היא דביקות וקירבה שאין למעלה ממנה ואינה נמחקת לעולם. וזהו שאמר ואתם הדבקים בה' אלקיכם, שיש לעמוד על כך שנכתב כאן 'אלקיכם', הלא די היה באמרו 'ואתם הדבקים בה'. וביאר **האור החיים הקדוש ע"ה** על פי דברי **הרמב"ם ז"ל** (יסודי התורה פ"ו ה"ג), שכל האותיות הנטפלות לשם מלפניו אינן כקדושת השם ומותר למוחקם, וכל הנטפל לשם מלאחריו הרי הם כשאר אותיות של שם אינם נמחקים,

